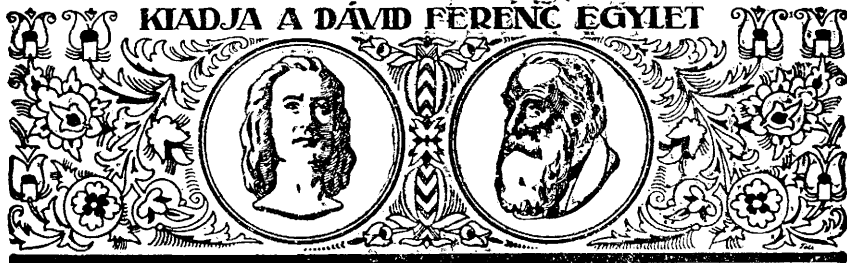


UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC ÉGYLET



Alapította: Dr. BÓROS GYÖRGY.

Határkövek.



„Erdélytől, a fehér-falu templomok festői hazájától, Oxfordig és onnan a Csendes-tenger partján lakó unitáriusok berkeley-i teológiájáig, az út a félvilágon csaknem keresztül vezet. Most, akadémiai tanulmányai befejeztével, Balázs Ferenc tovább folytatja az utját: nyugat felé.“ Ezt olvassuk egy csinosan kiállított nyomtatványról amelyen a világyáró utjáról most hazatért papjelöltünk a berkeley-i unitáriusoknak bucsuhangversenyt hirdetett s amelyet nemcsak a saját eredeti linoleum-metszetei díszítenek,



hanem ő maga is nyomott a teológia láb-sajtóján. A három képet mi is közre adjuk. A mesés japáni pagoda és a berkeley-i teológia mellett az erdélyi templom nemes egyszerűsége boldog örömet kell hogy [a szívünkben ébresszen.



Dr. Kiss Elek ur
Loco
Cal. Victoriei 12 [Kossuth L.-u.]



Az édesanya.

Az utóbbi időben, különösen az „anyák napjával” kapcsolatban, sokat beszéltünk, sokat hallottunk az édesanyáról. De eleget beszélni róla sohasem lehet. Az édesanya fogalmát eléggé feltárni és megvilágosítani, annak mélyére hatolni és érdeme szerint méltányolni valószínűleg sohasem tudta s talán ezután sem fogja tudni a földön járó ember. Azonban, ha volt is idő, mikor komolyan vitakoztak afelett, hogy a nőnek van-e lelke, de az anyai szeretet iránt bizonyos foku tisztelet örökké megvolt.

Ez egészen természetes. Hisz a nő életadó édesanyai hivatásával belekapcsolódik a teremtő Isten megfoghatatlanul csodás világába. A teremtő munkában társa, segítője lesz Istennek. S ha egy nagy író az élet legnagyobb bölcsességét, az élet titkait az üres madárfészkek mélységeiben kereste és igyekezett megtalálni, kell-e mondani, hogy az édesanyai szív mélysége az üres madárfészkeknél hihetetlenül mélyebb, mert annak szeretete minden irányban megfoghatatlan.

Ki látta a szeretetet, ezt a maga nemében leghatalmasabb emberi érzelmet, dicsőültebb fényben, mint az édesanyai lélek megnyilatkozásában gyermekével szemben?!

Nem akarjuk kétségbevonni vagy legkevésbé is kisebbiteni annak a nőnek szeretetét, ki bármilyen okból édesanya nem lehetett, de vajjon az ilyen szeretetnek mélysége, ereje, hatalma, önfeláldozása versenyezhet-e azzal a szeretettel, mely az édesanyai érzésből fakad? Érez szeretetet mindenki övéi, jótevője, embertársa s egyebek iránt is, de az nem az édesanya szeretete. Szerethet valaki egy lányt lánzólon, kiből eszményképét, ábrándjainak valóságát, lelkének mását megtalálni véli, de ez a szeretet, legyen bár mély, mint a tenger, fénylő, mint az ég ragyogó csillaga, nem az édesanya szeretete. Legyen felforgatója és átalakítója az ember egész belső világának vagy megszentelője a legédesebb örömek; szenvedélyeivel ostromolja a magas eget s áldozataival hasson a lelkek mélyéig, mégis aligha az a szeretet ez, melyet az édesanya érez gyermekével szemben. Mert a gyermek megtagadhatja szülőjét, hitves a hitvestársát, testvérek közül válhatik engesztelhetetlen ellenség, de ki látta, hogy az édesanya, még ha tán egykor méltó elkeseredésében ideig-óráig eltaszította is magától, örökre megtagadta volna gyermekét?!

A férfi sokszor szerfelett belemerül az élet forgatagába, mely egész akaraterejét leköti. Az élet ezer baja, gondja, gyötrelme s különösen ma a családért, egyházért és fajért vívott önvédelmi harca elfásíthatja vagy elvonhatja a lelket úgy, hogy sokszor még legszentebb kötelességeiről is megfeledkezik övéivel szemben. Tönkrement terveit, sikertelen erőfeszítéseit, váratlan csalódásait vagy éppen méltatlan sebeit ember- és világgyűlölvé tehetik. De az édesanyának nem lehet oly bánata és küzdelme, keserősége és fájdalma, hogy gyermekéről végleg elfelejtkezzék. Ott van a bölcsőnél s még,

Ha tán szomorú is a lelke, mosolyogva néz gyermeke szemébe. Ott van amikor járni, beszélni tanul s lesve-lesí minden mozdulatát, ajkának gügyögését s a felfakadó örömben felejtí az élet gondját. Ott van amikor iskolába indul s bár nem egyszer ismétlődik benne az evangéliumi kérdés, míg végigmegy az uton: „vajjon mi lesz en e gyermekböl?“, mégis, ha nem mondja is, tapsol a lelke örömben, mert jövöt lát gyermekében. Ott van a testi és lelki fejlődés egész folyamában. Szívet ad gyermekének, alakítja lelkét, vele örül, vele busul. Sokszor könnyezve, de határtalan türelemmel faragja hibáit, ülteti az erények, a kötelesség és becsület virágait. Kíséri a nagy, a küzdő élet útján. A megkísértésekben az ő szeretete ad erőt és gyujt világosságot, a keresztutaknál az ő szava mondja meg, melyik az igaz út. Boldogságban és szenvedésben ő a bizalmasa, rejtett gondolatok megfajtője, titkok felfedezője, biztatója és vigasztalója.

Óh az édesanya szíve egy a gyermekével. Egyik olvas a másik lelkében. Ezért mondja a költő, mintegy összemérve a szeretettel a veszesség fájdalmát, hogy „nem érzett az mély bánatot, ki nem temetett meghalt magzatot“. Ezért mondja egy nagy prédikátor, hogy „édesanyánk halála az első fájdalom, melyet nélküle kell megsíratnunk“. És ezért a legnagyobb a gyermek vesztesége, ki az édesanyát idő előtt veszíti el, mert az ő vesztesége pótolhatatlan.

Hány gyermeknek a lelke marad üres, mert az édesanyának nem volt elég ideje megtölteni azt a maga nagy, elfogyhatatlan szeretetével?! Hány ilyen félbemaradt lelkü gyermeknek a göröngyös útja téved a bűnök csalogató, muló élvezeteket kínáló halálos völgyébe, honnan oly nehéz a szabadulás, de ahova az édesanya szeretete és vigyázása soha nem engedte volna.

Ily hatalom az édesanya. És ebben a meglazult erkölcsi világban, ehhez a hitetlenségre hajló, könnyü lelkiismeretü, annyi bünt bűntetlenül eltűrő világban sokszorosan szükség van az igazi, önfeláldozó édesanyákra, hogy szeretetük erejével gyermekeiknek a szívet az Isten szándéka szerint alakítsák, lelkét a kellő tisztaságban, az igazság és becsület útján megtartsák.

S ha a gyermekek nem olyanok, kikről Jézus ma is elmondhatná: „ilyeneké a mennyeknek országa“, ez azt mutatja, hogy vagy hiányzanak sok helyről az igazi édesanyák, vagy pedig azt, hogy sok anya csak e modern világ hiúságban tündöklő asszonya, de nem igazi édesanya.

Az igazi édesanya előtt hódolattal borul le a világ ma is.

kl.

Figyelmeztetés a naptár ügyében. A magyar Unitárius Naptár sajtó alatt lévén, még egyszer felhívjuk belső ember afiait, hogy a már több számban leadott cikk, adat és hirdetésszerzési felhívásainknak sürgősen sziveskedjenek egy kis figyelmet szentelni.

TŰZHELY MELLETT

„Mert nagyon szeretlek.”

Atyám, rám tetted újra a keresztet,
Rám tetted s a régit még le sem vetted.

Míg másnak adtad a kincset, asszonyt, bort,
Nekem csak a bus keresztet hordó sort.

Miért, miért? Mert szent utakra tértem
És elbuktam mielőtt célhoz értem?

Mert tavaszi réten ibolyát téptem
S májusban szerelmi dalt fütüürésztem?

Mert ábrándok közt virrasztottam át
Sok sejtelmes nyári éjszakát?

Mert szívemet láncra verni nem bírtam
S lefekve ima helyett verset írtam?

Mert koldusoknak szánt filléremet
Elherdáltam s vettem rajta kenyeret?

Mert tudni és látni szebbet kívántam
S a sűrke porból az ég felé szálltam?

Mert asszonyom van, aki forrón szeret,
S fáj neki, ha kereszt alatt görnyedek?

Miért, miért? Többet szólni nem tudok.
Ajkam ég, vállam véres és elbukok.

Kálváriámat szent csend öleli át,
Angyalok rebegnek égi halk imát

S Te szólsz: „Vigyed a vértontó keresztet,
Azért adtam ezt, mert nagyon szeretlek.”

Homoródujfalú.

Dobai István.

Fakir vagyok...

Fakir vagyok, ki az élet szegéin fekszem,
 Ki szó nélkül, jaj nélkül türök csendesen.
 Kezemben a sors vaskeresztje reszket,
 Szemem csukott, de lát titeket,
 Ti többi társak, fakir-emberek.

És várok így... a földi elmulásra,
 A másik élet szebb folytatására...
 Mely szép lesz, tiszta lesz talán odafenn:
 Hol nincsen bűn, hol nem lesz félelem.
 Fakir vagyok, kire a század bűne hült,
 Kiben az élet földi rajongása dult.

Kolozsvár, 1927.

Ifj. Gspann Károly.

Balázs Ferenc hazajött. A Közlöny olvasói bizonyára jól ismerik Balázs Ferencet, aki azt a sok érdekes cikket írta a Brahma Somajról, keleti hitrokonainkról, stb. e lap hasábjaira. Balázs Ferenc öt évi távollét után néhány héttel ezelőtt ide megérkezett. Amint az ujságok is már megírták, Balázs Ferenc 1923-ban utazott ki Angliába, majd Amerikába, ahol magiszterséget szerzett a berkeley-i teológián. Amerikában több izben propagandautat tett és a koncertek keretében magyar dalokat adott elő. Sikereiről az ottani lapkritika tanuskodik. Innen indult el tíz hónapos világkörüli utjára, melynek során bejárta Japánt, Kínát, Indiát, Előázsziát, Egyiptomot és így tért haza a saját erejéből megtett, hosszú és fáradtságos út után. Kolozsvárt három előadást is tartott: egyet az ujságíró klubban, egy baráti jellegűt a D. F. E. Ifjúsági Körében és egyet az Unitárius Kollégium disztermében szépszámu és előkelő közönség előtt. Ami a legmegkapóbb volt, Balázs Ferenc szerény közvetlenséggel tudott a hallgatóság szívéhez férkőzni, akár kelet vallásos megújulásáról volt szó, akár midőn utikalandjait mesélte el. És e mellett előadását változatossá tette az a néhány keleti népdal, melyet a közönség épen oly lelkes tapssal honorált. Balázs Ferenc utazását és tapasztalatait „*Bejárom a kerek világot*” címen a jövő héten kezdi közölni a Keleti Ujság és érdeklődéssel várjuk utinaplójának könyv alakban való megjelenését is.

M. I.

Andrási Gyula olthévízi énekvezér, folyó évi augusztus hó 8.-án elhalt. Temetése augusztus 9.-én volt. A temetésen a helybeli gyülekezeten és tisztelőkn kívül megjelentek: Ütő Béla, egyházköri esperes, Szén Mihály datki lelkész és Kovács Gyula datki énekvezér. A háznál esperes mondott gyászbeszédet, a sírnál helybeli lelkész bucsuzott az elnémult éneklő szolgatárstól a maga és az egyházközség nevében, utána Kovács Gyula énekvezér kartársait

s Szén Mihály lelkész az egyházkör nevében intéztek bucsuszavakat az elhunyt felett. A temetést az Egyházközség rendezte; a buzgóbb presbiterek és nehány más egyháztág ásták meg a sirt, vitték ki és hantolták el tiszteletök jeléül elhalt énekvezéröket. A koporsóra a „Nókszövetségé“, lelkész neje és az iskolás növendékek koszorút helyeztek. Az elhunyt énekvezér 31 éven át volt Unitárius Egyházunk szolgálatában, ebből 5 (öt) évig olthévízi egyházközségünkben, honnan az Ur dicséretének megfáradt éneklő mesterét örök pihenésre magához szölitotta 62 éves korában. Özvegye és két gyermeke gyászolja. Legyen békés pihenése.

NŐK VILÁGA.

Ha fölsikolt...

Ha fölsikolt az őszi szél
Megritkult, tar lombok felett,
Valómon titkos bánat kél,
Lelkem s az ősz együtt temet...

Szivem fájáról hullva-hull
Sok, sok hervadt álomlevél
S míg lelkem sirva ráborul,
Gyászdalt sikolt az őszi szél.

Nincs busabb, mint a hervadás,
Mikor virág s lomb hullni kezd,
Oh, ez az örök elmulás
Nekünk oly' fájdalmas kereszt!...

Hisz' jól tudom: lesz még tavasz,
Uj élet támad szertesét...
De ha szivemre tél tavaz,
Nem álmodom több szép mesét...

Ürmösi Károlyné.

Fölvívás. A kolozsvári unitárius Nókszövetségének elnöksége szeretettel kéri vidéki Nókszövetségünk vezetőségét, hogy mint minden évben, úgy most is sziveskedjenek *mielöb*b beküldeni évi jelentésüket munkájukról, hogy azok alapján itt a fötitkár is megtehesse összefoglaló jelentését az őszi közgyűlésen. — Kolozsvár, 1928. szept. 25. Hittestvéri szeretettel: *Ürmösi Károlyné*, fötitkár.

Egyleti élet és munkásság.

Felhívás. Még egyszer felhívjuk összes D. F. Egyleti tagozatainkat, hogy a napokban sajtó a'á kerülő Unitárius Naptár részére küldjék be tisztikaruk névsorát. Tekintve, hogy ez a névsor a naptárban meg fog jelenni, sok félreértés származhatnék abból, ha egyik-másik egyházközség ott nem szerepelne. Eddig a következő egyletek küldték be tisztikari névsorukat: 1. H.-Jánosfalva. 2. Sz.-Muzsna. 3. H.-Ujfalu. 4. 1.-Tur. 5. Sz.-Udvarhely. 6. Marosköri D. F. E. 7. M.-Vásárhely. 8. Kolozs. 9. S.-Szentgyörgy. 10. Kénos. 11. Segesvár. 12. H.-Almás. 13. Sz.-Keresztur-kör. 14. Karácsonyfalva. 15. Sz.-Udvarhely-kör. Hiányoznak tehát köri és egész csomó egyházközségi tagozatok is. Felkérjük továbbá összes egyleteinket, hogy évi munkásságukról a jelentéseket október hóban szintén küldjék be.

D. F. E. köri közgyűlése Kedében. Nagyszabásu és magasztos ünnepet rendezett a D. F. E. szept. 12-én Kedében, hol elnöki megnyitót Pap Mózes igazgató, imát Útó Lajos, beszédet Lőrinczi László, üdvözlőt Pap Ferenc lelkészek tartottak.

Marosi Márton lelkész felolvasott Tiboldi István néptanító és kiváló népköltőről, Kozma Zoltán lelkész emlékbeszédet tartott róla s szépen felhantolt sirját megkoszorúzták és egy felállítandó emlék céljaira adományokat is adtak össze a jelenvoltak. Érdekes volt e népköltő sajtáságos költeményeinek elszavalását hallgatnunk férfiak és nők ajkáról s amig ezt tettük, éreztük, hogy nagyjaink sirjukban is nevelő hatással vannak ránk. Nagyszámu közönség gyűlt össze nagy vidékről s ott láttuk a lelkészek és tanítók mellett a kereszteri tanárokat az igazgatóval, Dr. Elekes Domokos felügyelőg., a teol. akad. dékánját, Katona esperest, Szentannai Sámuel igazgatót s sok mást. Közgyűlés elhatározta, hogy a D. F. E. szabályszerű meg-szervezését végre fogja hajtani. A vendéglátás nagyon szives volt kedei derék egyházközségünkben.

Jelenvolt.

Temetkezési Segélyalap. Itt az egyleti élet rovatában kell megemlékeznünk ez alaptervezetről, mert épen a D. F. E., illetve Dr. Boros György, ügyvezető alelnökünk volt az, aki egy ilyen szervezet megteremtésének szükségességét először hangsúlyozta. „A Temetési Segélyalap” célja és rendeltetése az, hogy tagjai utódainak a részére (akik temetéséről gondoskodnak) egyszer s mindenkorra szóló segélyt nyújthasson, ami egyelőre 20.000 azaz huszezer leuban állapittatik meg. Rendes tagok a nyugdíjintézet „kötelezett és jogosított” tagjai. Rendkívüli tagok olyan egyházi alkalmazottak lehetnek, akik nem tagjai a nyugdíjintézetnek és más egyházi funkcionáriusok, akik felvételüket kérik és 500 leu belépési díjat fizetnek. Rendes tagok belépési díja 200 leu. Amig megfelelő tőke össze nem gyűl, addig minden egyes temetésnél a tagok közösen viselik a költségeket. Amikor e szervezet létrejövetelének gondolatát örömmel üdvözöljük, egyuttal szeretnők, ha a tagok közé unitárius hiveink közül bárki beléphetne. Ez egyrészt hiveinket is hozzásegítené, hogy valami

biztos temetési segélyalapba léphessenek be, mely az egyház tekintélye alapján szilárd, pénzt — nem — veszélyeztethető intézmény, másrészt az alap is nyerne, mert minél több tagja van egy intézménynek, annál kevesebb terhet ró tagjaira.

Sz. I. S.

Emlékeztető. Ezelőtt 5 évvel — a 20 éves érettségizettek — elhatároztuk, hogy amíg élünk minden ötödik évben a főtanácsi gyűlések alkalmával találkozót fogunk rendezni. Felkérem az 1903-ban érettségizett osztálytársaimat hogy az idei főtanács(novemberhó 18) megnyitásakor megjelenni sziveskedjenek.

Egy huszonöt éves.

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

E. K. Tanácsi hírek.

Az E. K. Tanács a Kovács Kálmán titkár afia lemondásával megüresedett püspöki titkári állás betöltését a főtisztelendő püspök afiára bizta. Kovács Kálmán afiát pedig a számvevői szék vezetésére rendelte be az egyházi főtanács határozatáig. Egyben pedig Kovács Kálmán afiát felkérte a titkári teendők végzésére a főtanácsig.

Az angol és amerikai társulatok meleg hangú átiratokban üdvözölték dr. Boros György püspök afiát. Együttal az angol társulat tudatta, hogy a nevét a legutóbb tartott nagy kongresszuson General Assembly of Unitarian and Free Christian Church-ra változtatta.

Kegyeletes érzéssel vette tudomásul az E. K. Tanács, hogy Dr. Ferenc József f. ü. gondnok afia a néhai püspök ur és saját könyveiből 172 drb. könyvet, továbbá két könyvszekrényt adományozott az egyházi könyvtárnak. Továbbá özv. Deák Miklósné, András Albertné, Hajdu István, Bakó István és neje 5000 leus alapítványát, valamint Vitéz Vargáné, Morvai Ilona 2000 leus adományát a Kovács Buba emléké'apra köszönettel tudomásul vette.

Jóváhagyta a csegezi egyházközség határozatát új harang beszerzése iránt, továbbá a sepsiszentkirályi, szentivánlaborfalvi, tordátfalvi egyházközségekben a templom és belsőemberi épületek javítására vonatkozó határozatokat.

A Teol. Akad. vizsgáló bizottságába az 1928—29. évre Dr. Gál Kelemen, Kovács Kálmán és Ürmösi Károly fiait küldötte ki.

Új lelkészjelölteknek nyilvánítottak: Csongvai Lajos, Barabás Béla, Nagy László, Simén Dániel, Benedek Mihály.

A régi kollégium épületének I. emelete felszabadult a rekvi-rálás alól és ide a Leányotthont helyezte át az E. K. T.

Székely-Kereszturra, román tanszékre Popescu Iliá tanárt alkalmazta az E. K. T. és intézkedett a villanyvilágításnak a sz.-kereszturi főgimnáziumba való bevezetése iránt.

Barabás Lajos sz.-kereszturi főgimn. tanár afiának szept. 1-től

való nyugdíjba menetele alkalmából elismerését és köszönetét fejezte ki buzgó működéséért.

Internátusi felügyelőknak Kolozsvárra alkalmazta Major Sándor joghallgató és Ferenczi Sándor tanárjelölt fiait.

Kulturház szentelés Kövenden. Kövendi hiveink ujonnan épített kulturházukat fogják átadni a nyilvánosságnak október 14.-ikén. A házszentelést főtisztelendő Dr. Boros György püspök ur fogja végezni, kinek kíséretében egyházi és világi férfaink közül többen szintén le fognak utazni.

*

Főtanácsi gyűlésünk november 18 és következő napjain fog megtartatni. Novemberi számunkban részletes programot fogunk közölni.

*

Egyházi Képviselő Tanácsunk szeptember hóban két rendes gyűlést is tartott, 13.-án és 27.-ikén, melyen vidéki tanácsosaink is szép számmal vettek részt. A gyűlések tárgya a főtanács előkészítése volt.

*

Turi egyházközségünk nagy ünnepélyességgel adta át ujonnan épített papilakját a közhasználatnak. A házszentelést főtiszt. Dr. Boros György püspök ur végezte. E házszentelésről részletes jelentést fogunk még közölni.

Alapítvány. Dakó István és neje Pálfi Zsuzsika házasságuk huszonötéves fordulója alkalmával f. évben 5000, azaz ötezer leu alapítványt tettek a homorodujfalvi egyházközség javára. Nemes cselekedetükért legyen rajtuk Isten áldása és szentelje meg házasságukat hosszan tartó boldogsággal.

Rövid hírek. Főtisztelendő püspök ur, özv. Kisgyörgy Imrénét Vargyasról, Küküllődombóra helyezte tanítónőnek. Balázs Ferencz lelkészjelöltet segéd-lelkésznek és internátusi felügyelőnek Sz.-Kereszturra, Útő Kálmán tordátfalvi énekvezér-tanítót Kolozsvárra énekvezérnek, Sepsiköröspatakra pedig Fazakas József katonáskodása alatt Para Idát tanítónőnek nevezte ki.

Sz. 1559/1928.

Pályázati hirdetés.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a Teológiai Akadémiai Szabályzat 56. §-a a) pontja alapján pályázatot hirdet a kolozsvári unitárius Teológiai Akadémiának a püspökválasztás folytán megüresedett rendszeres teológiai tanszékére. Az állás javadalmazása állami teológiai tanári fizetés.

A pályázók az Egyházi Főtanácshoz címzett folyamodásukat f. évi okt. 10.-ig a Teológiai Akadémia Igazgatóságához nyujtsák be. Cluj-Kolozsvár, 1928. évi szeptember hó 24.

Dr. Boros György,
elnök, püspök.

Dr. Mikó Lőrinc,
titkár.

Külföld.

A japáni tanítómester.

A japáni rokontól mi sok mindent tanulhatunk. Legelőször is *tanulási vágyat*.

I. Tokyoban, Japán fővárosában 16 egyetem van s abban valami 60 ezer egyetemi hallgató. A tanulók Japánban egyenruhát viselnek, így hát őket könnyen felismerhetjük. Az egész város tele van velük. Néhányuk a teaházak s mozgószínházak körül lézeng. De ha egy csoportban nagyszámu diákot akarunk fölitalálni, akkor a könyvesboltokba kell mennünk.

Azonban nemcsak az egyetemi diákok akarnak tanulni. Japánban jóformán mindenki írni és olvasni tud — s a japáni írást sokkal nehezebb megtanulni mint a magyart! A falu népe is állandóan olvas és tanul. Sehol a világon aránylagosan annyi könyvet nem nyomtatnak mint Japánban.

Hát még mit tanulhatunk a japáni rokontól? *Őszinte érdeklődést mások íránt.*

II. Ez a legcsodálatosabb tulajdonság. Amikor Tokyoban néhány diákkal megismerkedtem, alig tudtam kérdéseikre feleletet adni. „Honnan jött? Mit tanult? Milyen az élet Amerikában? Mit gondolnak az amerikaiak a japániakról? Az erdélyi falvak olyanok, mint a japániak? A földművesek szegények? A szövetkezeti mozgalom erős?” S nemcsak a kérdések, hanem a szemek csillogása? Egész lelkükkel reám hajoltak.

Bizony ez ritka tulajdonság. Angliában — s talán Erdélyben is — mi sokszor rábámulunk egy idegenre s legtöbbször csak arra méltatjuk, hogy eltérő szokásait megnevetjük. A japáni tudja, hogy mindenkiben van valami értékes. Voltaképpen annak tulajdonítható, hogy a japáni olyan gyorsan tanul Könyvek sok mindenről képet nyujtanak, de igazi tudás az, amit mások szemeiről s ajkairól olvasunk le.

Sok, sok mindent tanulhatunk a japáni rokontól. *Komolyságot.*

III. Komolyság nem azt jelenti, hogy mi a szánkat soha nevétsre félre nem huzzuk s táncra a bokáinkat soha össze nem ütjük. Komolyság azt jelenti, hogy *mindennek igazi jelentőségét fölismerjük.*

Aki úgy halad el a koldus mellett, hogy annak szenvedő sorsa eszébe se jut, aki úgy tekintí a szegény szomszédot, aki birtok nélkül nagy családdal kínlódik, hogy a javak egyenlőtlen elosztása, a szegénység és gazdagság közötti nagy különbség gondolkozásra sem indítja; aki úgy olvas háborus hirekről, hogy a szeretet eljövendő országáról álmodozni sem kezd, az nem komoly. Az csak máról holnapra tengeti az életét; az úgy halad el bekötött szemmel az élet nagy föladatainak szakadécai mellett.

A japáni komoly. Japán nagy föladatak előtt áll.

1. *Az ország tul van népesítve.* Kevés a rizs, tulsok a száj.

Valahogy ezt a nagy feladatot meg kell oldani! De hogyan? Kivándorlással? A termelés fokozásával, bővebbé tételével? A gyári civilizáció elterjesztésével? A szaporodás csökkentésével, a születek korlátozásával?

2. *Japánban a föld nagyobb része földbirtokosok kezében van* s a szegény földművesek a termények felét át kell hogy szolgál-tassák. Emiatt közöttük nagy a szegénység. Valamit tenni kell! Reábirjuk a földbirtokosokat, hogy kevesebb összeggel beérjék? Törvényhozás, vagy talán forradalom útján a földet azok között, akik megművelik, szétosszuk? Termelési szövetkezéssel a termelést elősegítsük?

3. *A japáni gyári munkások helyzete kétségbeejtően rossz.* Napi 10—12 órát kell dolgozniuk alacsony fizetésért. Csak minden két hétben egy napi szabadidejük van. Nyomortanyákban kell élniök, piszokban és szegénységben. Hogyan lehet a helyzetet segíteni? Szervezkedéssel? Sztrájkokkal? Uj, jobb törvények hozásával, amelyek a tőkéseket, a gyártalajdonosokat arra fogják kényszeríteni, hogy a munkásaikkal emberiesebben bánjanak? A magánvállalkozás eltörlésével? A gyáraknak és bányáknak az állam kezelésébe való átadásával?

Mindezek a föladatak sulyosan reánehezednek a japánok gondolkozására. Mindenki velük foglalkozik. A japániak rendkívül komolyak, mert reáeszmélnek arra, hogy nagy föladatak várnak megoldásra.

Hát Erdélyben nincsenek föladataink? A népműveltség elterjesztése, a földművesség helyzetén való segítés, a szövetkezési mozgalom kiterjesztése, a népművészeteknek ápolása, a vallásos élet elmélyítése, a románokkal való szeretetteljes megértés és együttműködés, a városi gyári munkások helyzetén való segítés — ó, Erdélyben feladatok özöne vár megoldásra. Nagy komolyság kívántatik.

Ezenkívül a japáni rokontól *a szépség nagy szeretetét* is eltanulhatjuk.

IV. A legeldugottabb faluban is a házak tiszták és rendesek. A japáni házak fából valók s télen nagy meleget nem tartanak, de szépek. Az este kivilágított papirablakok, a nehéz, szürke cserépfedelekek kecsesen hajló vonalaikkal, a nagy fedelű kapuk, a kertek, amelyekben minden van, amit a japáni szépnek tart: tócska, kis hidak, sziklák, kőlámpaházak s virág — mindezek arra vallanak, hogy a japániak a szépség nagy hódolói.

A japáni templomok különösképpen elragadó szépségűek. A puha szalma gyékénnyel letakart padlón, amire cipős lábbal senki reá nem lépne, ott térdepelnek a vallásos japániak, imákat mormolva. A faragott és festett menyezetet hatalmas oszlopok támogatják. Az oltáron, ha a templom Buddhista, aranyozott lótuszvirágok s a nagy Buddha méltóságos, áhitatot gerjesztő szobra.

A japáni ruha, a *kimono*, hosszú ujjával, széles övével, ami ugyan az egészségre ártalmas, s tarka színű mintázatával, csinos és vonzó. S a halk hangú énekes leányok! A japáni zene a mientktől

nagyon különbözik, de annak, aki vele megismerkedett, kellemes hangzásu.

S a fafaragások, festmények, porcellánművek, fényezett fadédények! Japántól a szépség nagy szeretetét eltanulhatjuk.

Végül is a japáni rokontól nagy *önállóságot* tanulhatunk meg.

V. A japániról azt tartják, hogy nem eredeti. Az azonban igaz, hogy amit másoktól megtanul, azt maga tanulja meg s maga gyakorolja.

Mi magyarok megengedtük a külföldről bevándorlottaknak, hogy számunkra műhelyeket állítsanak föl, városokat építsenek, gyárakat alapítsanak, kereskedéseket, bankokat, iparvállalatokat vezessenek, újságokat nyomtassanak s mindezekben keresztül föltűnt nagy hatalmat gyakoroljanak. Bezzeg a japáni másként járt el! Ő mindezt maga cselekszi. A Japánban levő gyárak, üzletek, bankok, bányák óriási többségét maguk a japánok bírják és tartják üzemben. Ők mindenhez értenek, mivel annak, aki önálló akar lenni, mindent meg kell tanulnia.

Mi magyarok különösen ezt a nagy önállóságot kell a japánoktól eltanuljuk. Hiszen a tudásvágy bennünk is erős, mások iránt, hébe-hóba, mi is érdeklődünk, egyszer-mászor mi is komolyak tudunk lenni, a szépet mi is szeretjük. De az önállóságot csak a politikában becsüljük sokra.

Ha egyszer ráeszmélnénk arra, hogy mások a legjobb akarat mellett sem tudják eltalálni, hogy mink mit akarunk! Ha egyszer eltökélnék magunkat, hogy amennyiben nekünk városokra, gyárakra, üzletekre, bányákra, bankokra és újságokra szükségünk van, hát azokat *magunk* végezzük, a magunk legjobb tudásával s a magunk *igazi* érdekeinek szem előtt tartásával!

Japáni testvér! Taníts bennünket!

Balázs Ferenc.

Krónika.

Irja: S. Nagy László.

Őszi mezőn járok . . .

Már elnyitlak rég a kert nyári virágai, a nyárfa levelei is sárgán hullanak: üzenetet visznek a hideg földnek, a barnára aszott chryszantém-szirmoknak, a közeledő új évszaknak, a deres szakállu télnek. Rótt levelek halotti ágyán járunk, az elmuló élet különös muzsikát ver alattuk, mintha valami távoli menydörgés idehalló zaja volna, mintha valami bocsánatkérő jajongás fájdalmas zenéje volna. Künn a mezőn már szürkés a levegő, az ősz komor színe festette be a nyár ragyogó palástját, lábunk alatt zizeg a tarló s szikkadó fáknek egyetlen dísz: a fagyöngy. Ősz, letagadhatatlanul ősz van. Ahogy járom a bús avart, egy pillanatra engem is ellágyít az elmulás gondolata s szívemben az élet értelmének kutatása kerge-

tűsdi játszik az élet szépségeinek rajongó szeretetével. Ősz van. Minden adott ígéretnek beteljesedése, elmulása. Elmulás? Nem igaz! A szikkadó fán is új élet diadalmaskodik: fagyöngy. A szurós, száraz hideg tarlón, a lecsonkitott sárga buzaszárak között a friss zöld élénkedik, mint új élet, mint friss ígéret, mint biztató remény, mint örök figyelmeztető a pesszimista, borús nézésű ember számára. Nem igaz, hogy ősszel elmulik az élet, nem igaz, hogy a hervadással meghal a virág szirma: semmi sem igaz, ami az elmulásért sir, fekete fátyolt ölt, mert az élet örök és az őszi avarban is új zöld zsendül. Ahogy megyek az uton, a lejárt, kavicsal agyontemetett uton, az autók, kocsik, szekerek terhétől agyonpréselt országuton, mintha ott is minden az Élet eddig tagadott diadalát hozsannázná: az autók, kocsik száguldó rohanásából felém int egy árva fűszál, egy szerény fűszál a poros őszi országuton. Micsoda hatalmas filozófiai erő ez az árva fűszál. Mintha talán azért teremtette volna az Uristen, hogy századok s ezredévek tudósainál is hangosabban bizonyít: ime, ez az élet, ez az élet értelme. Ez a misztikum, ez a rejtély: rohanó autók országútján egy odatévedt fűszál. Egy magányos zöld fűszál. Amelyik nem kérde, hogy mért s hogyan került oda, de él, zöldel, minden egyebek ellenére is. Ez, ez az élet. Ez, ez az élet értelme. Amit az ember egy fűszáltól tanul meg, ősszel, a hervadó, muló, halódó őszi életben.

.....

Gyermekvilág.

Izléses fénykép- és levelezőlap-albumok elkészítése házilag. Nagy iv fekete papirost a kívánt oldal-nagyságra fölszabdalunk. Ha a papír vékony, a kívánt oldal-nagyság kétszeresét fogjuk kivágni, majd összehajtani úgy, hogy az összehajtás az album sarkával ellenkező oldalon legyen. Az album sarkát könyvkötővel két-három helyt átlukasztjuk s szallaggal átkötjük. A fényképek vagy levelezőlapok beragasztására vágjunk 5 mm. széles fekete papírszallagokat. Ezeket szabdaljuk el 3 cm. hosszúságban. Az így nyert papírszeletek mindegyikét most tegyük egy kemény levelezőlap egyik sarkára úgy, hogy azok azt keresztben fogják át, de úgy hogy a levelezőlap csücske, egy egyenlőszáru háromszög, kilátszódjék. Akkor a papírszeletek kiálló részeit tüdjük be. Ha most a beragasztandó lap négy sarkát ilyen módon ellátjuk s a papírszeletek album felé eső részét az album lapjához odaragasztjuk, akkor elértük azt, hogy a levelezőlap az albumból tetszés szerint kivethető. (bf)

Társas játékok. A közeledő tél szobába szorítja a gyerekeket, s bizony ha nincs egy kis szembekötősdí, bujócská stb. felforgatják a házat lármájukkal. A Közlöny tehát feladatául tűzte ki, hogy egy pár társasjátékot adjon közre, most a tél küszöbén, melyekkel a gyerekek elszórakozhassanak. Mindenképen figyelembe ajánljuk azonban a Dr. Imre Lajos: Ifjusági játékok könyve című

füzetét, melyben egész sereg társasjáték van leírva. A könyv ára 18 leu, s kapható a Minervánál. Itt csak oly játékokat ismertetünk, melyek fenti könyvben nem találhatók.

Kapd el, pajtás. Veszünk egy rendes, háttas széket, s első lábaira fektetjük, úgy, hogy a háta párhuzamos helyzetbe kerüljön a földdel. Most a szék hátának a legtávolabb eső részére egy darab cukrot helyezünk, s a szék tulsó felére térdelve, iparkodik elvenni a cukrot valaki a *szájával*. Ez első tekintetre könnyűnek látszik, azonban a szék rendszeren felbillen s akkor a kísérlet érvénytelen. Gyakorlattal azonban kivihető és testedző volta miatt különösen külföldön a legkedveltebb társasjátékok közé tartozik. Sz. I. S.

Irodalom.

A gyermekekért!

Egy gyermek megmentéséért mi sem sok. Egy gyermek boldogságáért soha sem tehetünk eleget. A gyermek szívünk virága, lelkünk szárnya. Érette élünk, érette gondolkozunk. Az ő számára szőjük szép terveinket, mert őt boldogabbnak szeretnénk látni magunknál.

Jól tesszük, ha földi javainkat takarékosan összegyűjtjük, hogy nekik örökségül hagyhassuk.

De sokkal helyesebben cselekszünk, ha olyan kincssel látjuk el, melyet a rozsdá és a moly meg nem emészt.

Nem képzelek szebb és nagyobb értékű vagyont a jól gondozott, szépen kifejlett gyermeki léleknel.

Ez a föld oly gazdag a szépség, a gyönyörűség kincseiben, hogy a szem soha sem arathatja le, nem gyűjtheti mind az ő kincstartójába. Tanítsuk kicsinyeinket látni, tanítsuk élvezni, gyönyörködni. Igyekezzünk közel jutni lelkükhöz minden széppel, szívükhöz minden jóval, kedvessel és ők bizonyosan boldogok s egyben hálásak is fognak lenni.

Lelkipásztorok, kiket papoknak és tanítóknak neveznek, jöjjetek segítségül, hogy juthassunk közelebb kis gyermekeink lelkéhez és szívéhez. Ismeritek a gyermekek mesemondó barátját, Benedek Elek apót. Az ő bájos és egyetlen erdélyi magyar Gyermeklapját, a Címborát szívből, szeretetből és gyermekeink boldogságáért ajánlom legmelegebb fölkarolásra.

Dr. Boros György, unitárius püspök.

Imádságos könyvek:

Szentábrahámi-Csifó: Imák	50.— leu
Vári: Imádságos könyv	50.— ”
” ” ” fekete vászonkötésben	75.— ”
” ” ” fehér selymvászonkötésben	180.— ”

Kaphatók a *Minerva* könyvkereskedésben, hol mindentéle magyar könyv és folyóirat a legjutányosabb áron kapható. Kiváratra árjegyzéket küld. *Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1. szám.*

Egyházi-beszéd háboru. Amerikában a Central Christian Advocate ad hirt egy igen széles mezőkre terjedt szóharcról. Arról van szó, hogy egy élelmes amerikai üzletet alapított, melyben kész egyházi beszédeket irnak s azokat jó pénzért eladják olyan lelkészeknek, kik nem tudnak vagy nem akarnak mindig új beszédeket készíteni. Az amerikai papság azonban felekezeti különbség nélkül élesen elítéli ezt a vállalkozást. Egyik pap, kinek felhívást küldtek, hogy rendeljen ilyen beszédeket, ingerült hangon írt vissza. Kémél-jék meg őt az ilyen sértésektől, írja, mert ő ezt a „tehetsége és erkölcsi értéke elleni legdurvább sértésnek“ fogja fel. Egy másik így ír: „Az a pap, aki bárki mástól beszédeket vesz át szó szerint, nem más, mint tolvaj és hazug szélhámos. Remélem, engem nem tartanak önök egyiknek sem. Ha valaki nem képes saját maga elkészíteni beszédeit, legjobb ha otthagyja a szószéket. Az ilyen hipokritát el kellene üzni nyilvánosan állásából, mert annak ő csak szegyenére és elértéktelenítésére szolgál“. Ez a heves szóharc természetesen nem az ellen kel ki, hogy néha más írók gondolatait is át ne vegye a pap, hanem csak a szószerinti szolgálai utánzástól, irodalmi lopástól akarja megóvni ép úgy a szószéket, mint a templomjárókat.

Sz. I. S.

„Isten országa munkásai“. Ezen a címen most jelent meg *Vári Albert* vallástanárnak az ifjuság részére írott, de az E. K. Tanács által a fiú- és leánygimnáziumok III. osztálya számára vallástanítási tankönyvvül elfogadott könyve. Keresztény élet- és jellemrajzokat foglal magában. Míg egyfelől általános betekintést nyújt az egyetemes s különösen az unitárius egyház történetébe, másfelől hitet erősítő és jellemet formáló célzata van. Dávid F. egyleti és más ifjusági összejöveteleken hasznos és kellemes olvasmányul szolgálhat. Az elemi iskolák felsőbb osztályaiban is sikerrel használható olvasókönyv. Lelkészek és tanítók szives figyelmébe ajánljuk a képekkel is illusztrált könyvet. Kapható az unitárius egyház pénztári hivatalában.

Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen. Írta Dr. Gál Kelemen. Kolozsvár, 1927. 8^o, 37 oldal. Minerva kiadása. A Dr. György Lajos szerkesztésében megjelenő „Erdélyi Tudományos Füzetek“ tizedik számaként jelent meg Dr. Gál Kelemen fenti előadása, melyet úgy mondanivalója, mint könnyed, sokhelyt sziporkázóan szellemes megjegyzésekben bővelkedő stílusa kiemelnek a hasonló tárgyú értekezéseknek, a nem szakember előtt száraz, sőt szinte unalmas sorozatából. Bármennyire is elismerjük a filológia nagy értékét, kissé mégis mindig fázunk, ha nyelvészeti értekezéseket kell elolvasnunk, vagy végig hallgatnunk. Ez a kis füzet azonban végig lebilincselve tartja érdeklődésünket. Mindenekelőtt is író nem gyötri agyon olvasóit a nyelvyökök és ragok, mondat szerkezetek és kifejezések egymás elleni harcával, hanem az ember Brassait állítja elénk, amint küzd. Mindannyiunkban él az ifjukor lángoló lelkesedése küzdő emberek iránt. Csak az az ember tud minket megragadni, aki harcol valamiért. Egy eszméért, egy ideálért, igazságtalanságok ellen, ferde nézetek ellen — magyartalanságok ellen.

És Brassai küzd. Mi, akik Brassairól mindig csak úgy hallunk, mint „Brassai bácsiról“, egy százesztendős mindentudó bölcsről, most meglepetve és gyönyörködve találkozunk egy fiatal, lángoló lelkesedéssel tele ifjúval, aki kora fiatalságában kezd el a harcot és harcol akkor is, mikor már majd százesztendős — fiatal — hiszen halála napjáig egy hős, egy irodalmi lovag, akinek nem „Brassai bácsi“, de talán „Brassai, az ifju“ volna a találó neve. Ez a kis füzet méltó kiegészítője Dr. Boros György hatalmas életíratának, mellyel együtt minden unitárius ember könyvtárában helyet kér magának. Szeretnők olvasóinknak megvételre ajánlani ezt a füzetet, de sajnos, már nem kapható. Fenntartjuk azonban a jogot, hogy egy esetleges második kiadásnál olvasóink figyelmét újra felhívjuk e füzetre.

Sz. I. S.

Gyárosok, kereskedők, iparosok és vállalkozók figyelmébe!

A mai rossz gazdasági körülmények között minden gyárosnak, iparosnak, kereskedőnek, vállalkozónak **kétszeres gondot okoz** üzemének fenntartása, árujának értékesítése. Ezen a gondon könnyen segíthet, ha felad

egyszer egy hirdetést

az 1929-es **Unitárius Naptár**-ba, amelyik több, mint tizezer példányszámban jelenik meg s minden unitárius család asztalán ott lesz. Az eredmény

biztos!

Siessen, szabadítsa meg magát a gondoktól s küldje be hirdetését az

Unitárius Naptár kiadóhivatalába CLUJ, Cal. Victoriei 37.

Egyoldalos hirdetés ára 2000, féloldalos 1000, negyedoldalos 500, nyolcadoldalos 250 leu. :::

Foglalja le azonnal a szükséges területet!

Alapítói díj 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny“ ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz